

של מלח של אשתו של לוט, וחומת יריחו שנבלעה במקומה, על כולן צריך שיתן הוראה ושבה לפני המקום.⁽⁴²⁾

דנה הגמרא: בשלמא "מעברות הים" מצינו שנעשה בהם נס, דכתיב [שמות יד כב] "ויבאו בני ישראל בתוך הים ביבשה", וגם ב"מעברות הירדן" מצינו שנעשה נס דכתיב [יהושע ג] "ויעמדו הכהנים נושאי הארון ברית ה' בחרבה בתוך הירדן הכן, וכל ישראל עוברים בחרבה, עד אשר תמו כל הגוי לעבור את הירדן", אלא "מעברות נחלי ארנון" מנלן שנעשה שם נס?

— דכתיב [במדבר כא יד] "על כן יאמר בספר

מלחמות ה' את זה בסופה ואת הנחלים

ארנון ועל כך תנא: "את זה בסופה" — שני

מצורעים היו, ושמותיהם "את" ו"הב"⁽⁴³⁾ והו

מהלכין "בסופה" דהיינו בסוף מחנה ישראל כי

מצורעים משתלחים מחוץ למחנה,⁽⁴⁴⁾ כי הו

קא חלפי בני ישראל דרך עמק נחל ארנון, אתו אמוראי עבדי לחון נקירותא [מערות] תג-ב בהרים שלצדי הנחל, וטשו [התחבאו] בהון. אמרי: כי חלפי ישראל הכא, נצא מהמערות שהם בגובה ההר, ונקטלינו? ולא הו ידעי דארון הוה מסגי [הולך] קמיהו דישראל, והוה ממייך להו טורי מקמיהו [משפיל את ההרים שלפניהם, כדי ליישר להם את הדרך], כיון דאתא ארון להרי ארנון, אדבקו טורי בהדי הדדי ונכנסו הבליטות שבהר זה לתוך המערות שבהר שכנגדו, וקטלינו לאמוריים שנחבאו בהן, ונחת דמיהו לנחלי ארנון. כי אתו המצורעים "את" ו"הב"

המצורעים, אך רבינו חננאל נקט ששמו היה "והב".

ולכאורה משמע שישבו שניהם יחד, וכן מוכח בב"ב [כ א], ותמוה שבפסחים [מז ב] מצינו ש"בדד ישב" ולא יהיו טמאים אחרים אצלו.

44. אונקלוס תרגם פסוק זה באופן אחר, ונקט שהכוונה לניסים ש"יהב" — נתן להם ה' "בסופה" — בים סוף, וביאר הצל"ח שתרגם מפי רבי אליעזר ורבי יהושע, ורבי אליעזר סובר שהותרו המצורעים להכנס למחנה בעת המסעות [תענית כא ב], ולכן אי אפשר לבאר שהם ראו את הנס מחוץ למחנה. [וראה בספרי דבי רב שמה ששנינו בספרי שהענן היה נמשך גם על

42. תוס' [ד"ה אבני] כתבו שעל נס של רבים מברך דוקא בניסים כגון אלו, שניכרים מתוך המקום, ולכן אינו מברך על מקום שנפל בו מחנה סנחריב, אך בעל הנס עצמו מברך אפילו אם הנס אינו ניכר במקום [ויל"ע מה דין יוצאי חלציו]. וביאר המ"ב כי אף אם אפשר לכוון היכן היה הנס, כיון שלא נעשה בגוף האדמה אין מברכין עליו [ולדבריו האבן שישב עליה משה הועילה לתפילתו]. והוסיף הגר"א"מ הורביץ שרק אינו מזכיר את המקום בברכתו, אך ודאי מברך על הנס עצמו, וכמו שמצינו ב"ערבות וגמל", ראה הערה 37.

43. ע"פ המבואר בסמוך, וכתב הצל"ח ששם השני היה "הב" ו"והב" הוא ו' החיבור בין שני